

Розробник: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Алієва Ельміра Шаїгівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «31» серпня 2022 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

« » 2022 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Головчанська Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на ~~2023~~ 2024 н.р. Романова «30» серпня 2023 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістовних модулів з розділом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	42
Самостійна робота	42
Модульний контроль	6
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомлення студентів з різними технологіями арт-терапії та їх практичним застосуванням у роботі вихователя закладу дошкільної освіти; освоєння арт-терапевтичних технік для подальшого використання у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.

Завдання навчальної дисципліни:

- з'ясувати зміст та особливості арт-терапевтичних напрямків;
- ознайомити студентів з основними методами арт-терапевтичної роботи;
- формувати знання загально-методологічного характеру та практичних навичок і вмінь проведення занять арт-терапії в ЗДО.

Зміст курсу

Навчальна програма «Технології арт-терапії в роботі вихователя ЗДО» спрямована на освоєння арт-терапевтичних технік для подальшого використання у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти; ознайомлення з прийомами і методами арт-терапії; розвиток сенсорних здібностей засобами музикотерапії, казкотерапії, лялькотерапії, ігрової терапії як здатності до творчості та потреби творчого самовираження.

Дисципліна «Технології арт-терапії в роботі вихователя в ЗДО», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання та відповідною освітньо-професійною програмою:

«Технології арт-терапії в роботі вихователя в ЗДО»

(ОС фаховий молодший бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
---------------------------	----------------------	---

<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК 1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання	Модуль 1 1-3
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення, аналізу, систематизації й узагальнення інформації з різних джерел та формулювання логічних висновків.	Модуль 1 1-3 Модуль 2 4-9
ЗК 5	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках з дорослими та дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі, поваги до різноманітності і мультикультурності, індивідуальних особливостей.	Модуль 1 1-3
ЗК 6	Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих	Модуль 2 4-9 Модуль 3 10,11
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК 1	Здатність до розвитку у дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага)	Модуль 2 4-9
ФК 3	Здатність до формування у дітей раннього та дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку	Модуль 2 5-9 Модуль 3 10,11

	самосвідомості (Я – концепції) дитини та усвідомлення власного місця у довкіллі.	
ФК 6	Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.	Модуль 2 5-9 Модуль 3 10,11
ФК 10	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку естетичного ставлення до довкілля, емоційного сприймання і переживання творів мистецтва	Модуль 2 5,6
ФК 11	Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку досвіду самостійної творчої діяльності у різних видах мистецтва (образотворче, музичне, театральне).	Модуль 2 5,6,7,8 Модуль 3 10,11

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Технології арт-терапії у роботі вихователя в ЗДО» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання у розвитку дітей раннього і дошкільного віку; (ОПП, ПРН 3)
- володіти технологіями організації розвивального середовища в групах дітей раннього та дошкільного віку ;(ОПП, ПРН 11)
- аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини та враховувати їх в освітньому процесі закладу дошкільної освіти; (ОПП, ПРН 12)
- застосовувати інноваційні педагогічні технології навчання у освітньому;(ОПП, ПРН 13)
- дотримуватись етики професійного спілкування у взаємодії з учасниками освітнього процесу; (ОПП, ПРН 16)
- відповідально ставитись до виконання посадових обов'язків вихователя дітей дошкільного віку; (ОПП, ПРН 18)

- знати методи та прийоми арт-терапії для роботи з дітьми дошкільного віку;
- володіти арт-терапевтичними техніками у професійній діяльності;
- вміти свідомо використовувати арт-терапевтичні техніки для психоемоційного контролю та самоконтролю;
- бути здатним до творчої самореалізації шляхом застосування технології арт-терапії;
- знати особливості проведення арт-терапевтичного процесу;
- вміти вибирати види і форми арт-терапії адекватно ситуації, що склалася;
- використовувати корекційно-терапевтичний вплив методів арт-терапії: музикотерапія, ізотерапія, казкотерапія, лялькотерапія, ігрова терапія;
- знати фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії;
- специфіку проведення індивідуальної та групової арт-терапії;
- знати місце арт-терапії в системі психокорекційної допомоги дітям з проблемами в розвитку

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		Лекції	Практичні	Семінар	Мкр	с.р.	Форма проведення
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Теоретичні основи арт-терапії							
Тема 1. Історія виникнення та розвиток арт-терапії.	5	2				3	Опитув.
Тема 2. Галузі застосування арт-терапії. Застосування арт-терапії в корекційній освіті.	6	2				4	Опитув.
Тема 3. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи	7	2		2		3	Опитув.
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього:	20	6		2	2	10	
Модуль 2. Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку							

Тема 4. Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку.	6	2				4	
Тема 5. Специфіка застосування музикотерапії.	8		2	2		4	Опитув.
Тема 6. Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку	8		2	2		4	Опитув.
Тема 7. Теорія та практика казкотерапії.	10		4	2		4	Опитув.
Тема 8. Лялькотерапія як метод арт-терапії.	10		4	2		4	
Тема 9. Пісочна терапія.	8		2	2		4	
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього:	52	2	14	10	2	24	
Модуль 3. Використання технік арт-терапії на заняттях в ЗДО							
Тема 10. Арт-терапевтичні вправи та ігри для дошкільників.	8		2	2		4	Опитув.
Тема 11. Практичні завдання з ігрової терапії.	8		2	2		4	
Модульна контрольна робота	2				2		Опитув.
Всього:	18		4	4	2	8	
Разом за семестр	90	8	18	16	6	42	
Форма контролю	залік						

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи арт-терапії

Тема 1. Історія виникнення та розвиток арт-терапії. Основи, історія та розвиток арт-терапії. Застосування і можливості арт-терапії. Сутність арт-терапії. Сучасний стан розвитку арт-терапії: арт-терапевтичні школи світу.

Тема 2. Галузі застосування арт-терапії. Застосування арт-терапії в корекційній освіті. Арт-терапія в роботі з дітьми. Арт-терапія в роботі з підлітками. Корекційні можливості арт-терапії. Навчальний та виховний потенціал арт-терапії. Нові напрями арт-терапевтичних досліджень.

Тема 3. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи. Арт-техніки в індивідуальній та груповій роботі. Індивідуальна форма арт-терапії: етапи роботи, особливості індивідуальної арт-терапії. Групова форма арт-терапії, структура групової арт-терапії. Відмінності групової арт-терапії від індивідуальної.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 4.

Додаткова: 3,4.

Модуль 2. Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку

Тема 4. Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку. Загальна характеристика видів арт-терапії.

Тема 5. Специфіка застосування музикотерапії. Загальні уявлення про музичну терапію. Механізми впливу музики на дітей. Використання музикотерапії вихователем на заняттях у дитячих навчальних закладах.

Тема 6. Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Загальна характеристика ізотерапії. Матеріали для художньої творчості. Психотерапевтичний вплив кольору. Особливості ізотерапії з дітьми.

Тема 7. Теорія та практика казкотерапії. Теоретичні засади казкотерапії. Засоби казкотерапії. Можливості казки як терапевтичної метафори.

Тема 8. Лялькотерапія як метод арт-терапії. Загальна характеристика методу. Форми лялькотерапії. Процес лялькотерапії (виготовлення ляльок, використання ляльок для емоційного від реагування). Види ляльок для корекційної та розвивальної роботи з дітьми. Основні прийоми роботи із лялькою.

Тема 9. Пісочна терапія. Загальна характеристика пісочної терапії. Основні завдання пісочної терапії у роботі з дітьми.

Рекомендовані джерела

Основна: 1,3,4.

Додаткова: 1,2,4,5,6

Модуль 3. Використання технік арт-терапії на заняттях в ЗДО

Тема 10. Арт-терапевтичні вправи та ігри. Ниткографія, монотипія, краплетерапія. Арт-терапевтичні вправи з дітьми: «Шлях до мети», «Замок», «Продовж малюнок», «Безлюдний острів», «Будиночки», «Нові планети», «Лінії з характером».

Тема 11. Практичні заняття з ігрової терапії. Методика казкової ігротерапії. Ігротерапія з дітьми, що потребують підвищеної уваги. Комунікативні ігри.

Рекомендовані джерела

Основна: 1,3.

Додаткова: 1,5,6

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія виникнення та розвиток арт-терапії. Арт-терапія в педагогічній діяльності. Застосування арт-терапії в корекційній освіті. Концепції та форми арт-терапевтичної роботи	2

2	Специфіка застосування музикотерапії.	2
3	Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку	2
4	Теорія та практика казкотерапії.	2
5	Лялькотерапія як метод арт-терапії.	2
6	Пісочна терапія.	2
7	Арт-терапевтичні вправи та ігри.	2
8	Практика ігрової терапії.	2
	Разом	16

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка застосування музикотерапії.	2
2	Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку.	2
3	Теорія та практика казкотерапії.	4
4	Лялькотерапія як метод арт-терапії.	4
5	Пісочна терапія.	2
6	Арт-терапевтичні вправи та ігри для дошкільників	2
7	Практика ігрової терапії.	2
	Разом	18

6. Самостійна робота

ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I		
Історія виникнення та розвиток арт-терапії.	Опрацювати біографії відомих арт-терапевтів (за вибором студента)	3 год.
Галузі застосування арт-терапії. Застосування арт-терапії в корекційній освіті.	Опрацювати статтю «Упровадження арт-терапії як інноваційної технології у дошкільних закладах освіти», визначити основні завдання та напрямки арт-терапії, охарактеризувати кожен із перелічених різновидів.	4 год.
Концепції та форми арт-терапевтичної роботи	Самостійно проаналізувати відмінні риси групової та індивідуальної роботи. Визначити особливості їх застосування та зробити висновки.	3 год.

ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II		
Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку.	Розробити презентацію про один із видів арт-терапії.	4 год.
Специфіка застосування музикотерапії.	Скласти перелік музичних творів для прослуховування музики, що мають терапевтичний ефект.	4 год.
Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку	Розробити конспект заняття з ізотерапії в старшій групі ЗДО (тема за вибором студента).	4 год.
Теорія та практика казкотерапії.	Оформити презентацію щодо застосування технологій «Казкотерапії» в практиці роботи з дітьми	4 год.
Лялькотерапія як метод арт-терапії.	Опрацювати статтю «Лялькотерапія: особливості та ризики використання ляльки в терапії», визначити завдання, функції лялькотерапії, класифікація ляльок, зробити висновок.	4 год.
Пісочна терапія.	Самостійно проаналізувати метод «Сендплей», як ефективний засіб розвитку творчих здібностей дітей молодшого дошкільного віку.	4 год.

ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III		
Арт-терапевтичні вправи та ігри.	Опрацювати арт-терапевтичні вправи «Шлях до мети», «Замок», «Продовж малюнок», «Безлюдний острів», «Будиночки», «Нові планети», «Лінії з характером», «Сім'я в образах квітів»	4 год.
Практичні заняття з ігрової терапії.	Опрацювати вправи з ігрової терапії: «Розкажи казку», «Випускання пари», «Мої іграшки», «Коробка гарного настрою».	4 год.
Всього		42 год.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	3	3
3. Відвідування семінарських занять	1	1	1
4. Робота на семінарському занятті	10	1	10
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
Разом			39

Максимальна кількість балів	39
Розрахунок коефіцієнта	0,39

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	1	1
2. Відвідування практичних занять	1	7	7
3. Відвідування семінарських занять	1	5	5
4. Робота на семінарському занятті	10	5	50
5. Робота на практичному занятті	10	7	70
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
Разом			158
Максимальна кількість балів		158	
Розрахунок коефіцієнта		1,58	

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
2. Відвідування практичних занять	1	1	1
3. Відвідування семінарських занять	1	1	1
4. Робота на семінарському занятті	10	1	10
5. Робота на практичному занятті	10	1	10
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
Разом			47
Максимальна кількість балів		47	
Розрахунок коефіцієнта		0,47	

7.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів - 25	Критерії оцінювання
20 – 25	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
15 – 19	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
10 – 14	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
1 – 9	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ АРТ- ТЕРАПІЇ В РОБОТІ ВИХОВАТЕЛЯ В ЗДО»

Разом: 90 год. 5 сем. : лекції – 8 год., практичні – 18 год. семінарські – 16 год., самостійна робота – 42 год.

Семестр	V										
Модулі	Модуль 1			Модуль 2						Модуль 3	
Назва модуля	Теоретичні основи арт-терапії			Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку						Використання технік арт-терапії на заняттях в ЗДО	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	5	6
Теми лекцій	Історія виникнення та розвитку арт-терапії.	Галузі застосування арт-терапії. Застосування арт-терапії в корекційній освіті.	Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.	Види арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку.							
Теми практичних					Специфіка застосування музикотерапії	Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку.	Теорія та практика казкотерапії.	Лялькотерапія як метод арт-терапії.	Пісочна терапія.	Арт-терапевтичні вправи та ігри.	Практичні завдання з ігрової терапії
Теми семінарських			Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.		Специфіка застосування музикотерапії	Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку.	Теорія та практика казкотерапії.	Лялькотерапія як метод арт-терапії.	Пісочна терапія.	Арт-терапевтичні вправи та ігри.	Практичні завдання з ігрової терапії
Самостійна робота	Історія виникнення та розвитку арт-терапії.	Галузі застосування арт-терапії. Застосування арт-терапії в корекційній освіті.	Концепції та форми арт-терапевтичної роботи.		Специфіка застосування музикотерапії	Ізотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку.	Теорія та практика казкотерапії.	Лялькотерапія як метод арт-терапії.	Пісочна терапія.	Арт-терапевтичні вправи та ігри.	Практичні завдання з ігрової терапії
Вид поточного контролю	Модульна контрольна робота			Модульна контрольна робота						Модульна контрольна робота	
Підсумковий контроль	залік										

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вознесенська О.Л., Мова Л.В. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті// Бібліотечка шкільного психолога/ Методичний посібник. – К.: Шкільний світ, 2007. – 92 с.
2. Кошель А.П., Кульбако Н.П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», методистів, вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку – Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2020 – 90 с.
3. Максименко Д.С. Різнокольорове дитинство: ігротерапія, музикотерапія, ізотерапія. Практична психологія. / Д.С.Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 192 с.
4. Побережна Г.І. Музика в дитячій душі /Г.Побережна – К. : Українське агентство інформації та друку «Рада», 2007. – 80 с.
5. Федій О.А. Естетотерапія. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
6. Федій О.А. Лялькотерапія в професійній діяльності педагога. // «ПостМетодика». – №1(85). – 2009. – 142 с

Додаткова:

1. Арт-терапія в роботі з дітьми дошкільного віку. Практичні завдання. [Арт-терапія в роботі з дітьми дошкільного віку | Інші методичні матеріали. Психологія \(vseosvita.ua\)](#)
2. Ільченко, І., 2013. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві».
3. П'ятницька-Позднякова, І., 2009. Арт-терапевтичні можливості видів мистецтва. Педагогіка: Наукові праці. Випуск 95. Том 108. С. 223.
4. Ткач Р.М. 50 лікувальних казок для дітей / Ткач Р.М. – К.: Фенікс, 2014. – 215 с.
5. Омельницька С.А, Плотникова О.О. Ігри з казками: чарівна кнопка включення до творчості / Світлана Омельницька, Олександра Плотнікова. – К., 2021. – 32 с.